

het cijfer 40 gebedigd werd, maar dat de Schrift geen voorbeeld geeft van een 40 x 40, waardoor uiteraard de intensiteit als ware het in het oneindige zou worden verhoogd. Doch men behoeft daarom nog niet te zeggen, dat dit niet zoo kan. Vooral waar hier op de eeuwige straf ge- doeld wordt, spreekt er zelfs iets voor.

Toch heeft Kliefoth zelf nog een andere verklaring van dit symbolische cijfer be- proefd, en wel door het aldus op te vatten, dat het zou opkomen uit $4 \times 4 \times 100$; een vermenigvuldiging die evenzeer de 1600 tot uitkomst heeft. Naar mag vastgesteld, is de 100 de exponent van de tien, en is 4×4 of zestien de exponent van de vier. Onder de vier zou dan hier verstaan moe- ten worden de uitbreiding van de vlakke in de vier hemelstreken. Er is toch eenmaal een Noord en Zuid, een Oost en West, ge- geven, en alzoo zijn er vier hemelstreken. En wil men nu de betekenis van die vier hemelstreken nader aanwijzen, dan komt men op de 4×4 , gelijk dan bij de be- paling van de winden, niet eeniglijk met Oost en West, Noord en Zuid wordt gerekend, maar ter nadere bepaling niet zelden ook op het Noord-westen, Zuid- Oosten en Zuid-Westen en Noord-Oosten gewezen wordt. Op zichzelf zou in dat 4×4 , om de vier hemelstreken scher- per aan te duiden, dus niets onge- woons liggen, veeleer iets dat ook in het Westen vaak wordt aangewend. En zou nu op deze wijs het cijfer 16 op de ter- reinvlakte doelen, omgekeerd laat het zich evengoed hooren, dat de 100, als 10×10 genomen, de exponent geeft van het cijfer, dat op de historie doelt in oeco- nomischen zin. Bedoeld zou dan zijn om in hoofdzaak hier aan te duiden het eeuwige karakter, dat de eindbeslissing in het oordeel voor hen, die ten einde toe zich tegen God hadden aangekant, brengen zou. Alle hope zou hun voor eeuwig zijn afge- sneden. Het zou zijn een jammer en een eeuwige ellende in de toekomst, die zich naar alle zijden en voor alle tijden in ver- doemenis voldeinden zou.

Justit dit nu was het punt, waarop 't hier in de Apocalypse aankwam. Het visioen dat in hoofdst. XIV aan Johannes ten deel viel, gaf hem een inzicht in het hemelsche visioen, waardoor de Christus met zijn En- gelen inleefde in wat te komen stond. Hierbij was het nu hoofdzakelijk te doen verstaan, dat wel na de Zegelen de Bazuinen kwamen, en dat na de Bazuinen thans nog de Phioelen zouden volgen, doch dat na de Phioelen niets meer te wachten stond, zoo- dat straks onmiddellijk de eindbeslissing zou ingaan, die over ieders lot voor eeuwig beslissen zou, zoo zelfs dat dit niet alleen voor de individuen zou gelden, maar evenzoo voor volken en natien, ja ten slotte voor de geheele wereld. Deswege kon het niet anders, of het was de potentieer- ing van de tien en de potentieering van de vier en voorts beider verband dat zich hier op 't sterkst uitsprekt. Zoo nu opgevat is ee- geen sprake van, dat hier in dit XIVe kapittel slechts een verwaakte en verkorte aanduiding zich zou hooren laten van wat straks in de volgende kapitelen breeder zou worden toegelicht. Alle pogingen van dien aard hebben dan ook tot niets anders geleid, dan tot wat ook in de aantekeningen van onze Statenoverzetter te betreuren valt, t.w. tot een gansch averechtsche toepassing van alle deze visioenen op groote historische ge- beurtenissen. Deze toepassing van de Schrift kon nu niet anders dan tot puur willekeu- rige uitleggingen verlokken. En wie nu in de aantekeningen van onze Statenoverzetter bij dit XIVe hoofdstuk nauwkeurig nagaat, aan welke geheel willekeurige toepassing men zich al niet gewaagd heeft, die kan toch thans tot geen andere slotsom komen, dan dat al deze vroegere uitleggingen alle bewijs schuldig bleven voor de juistheid van wat beweerd en voorgegeven werd. Het werd zoo maar gezegd. Men beweerde dat zulk een uitlegging als men gaf, toch tot op zekere hoogte op het historisch gebeurde leek. Vanzelf had schier elke uitlegger dan weer zijn eigen opvatting. En was niet men werd men het nooit. En het jammerlijkste was, dat de heerlijke vertroosting van het einde die in dit hoofdstuk ons toesprekt, zoo men het opvat als den gedachtenrijk- dom van den Christus en zijn Engelen na zijn hemelvaart over de dingen die komen zouden, ten eenenmale aan de vroegere ge- slachten vreemd bleef. Eerst van het oog- blik af, dat men al die toepassingen op het verleden varen liet, en de voorstelling eeniglijk gelden liet van wat bij de Vol- einding te komen staat, hielp men ons van al dit misbruik van de Schrift af, en leidde ons tot klare, de ziel verheffende inzichten.

Dr. A. K.

„Laat de kinderens tot mij komen“.

Maar Jezus riep diezelve (kin- derens) tot zich, en zeide: Laat de kinderens tot mij komen, en verhoort hen niet, want derzulken is het Koninkrijk Gods. Lukas 18 : 16.

Er ligt in het vroeg heengaan van de kleinen onder onze kinderens iets raadselachtigs. Van de eene zijde is 't zoo hard, zoo ze op zeer vroegen leeftijd ons door den dood ontrullen, en toch is er van de andere zijde zoo indruk- wekkend veel, dat juist dan hope geeft op hun eeuwige behoudenis.

Op een leeftijd van twee, drie jaren is geheel het geloofsmysterie hun nog een geheimenis, waarvan ze den klank nauwelijks opvingen, maar van den anderen kant wijst toch de Doop er van met af, op hoe ze door hun jeugdigen sterven in de eeuwige behoudenis kunnen ingaan.

Men zou zoo zeggen, zulk een wikt van

twee, drie jaar sterft toch eigenlijk weg, zonder van iets te weten, en zonder ook maar een zweem van inzicht in het eeuwige mysterie ont- vangen te hebben. En nog geheimzinniger wordt 't voor ons, zoo we van de kinderens van twee, drie jaar, op de pasgeborenen en straks weg- stervenden van twee, drie maanden terug gaan. En toch ook van derulken betuigt onze Be- lijdenis, dat er onder hen zijn, die zonder ooit strijd gekend te hebben, de eeuwige zalig- heid ingaan. Heel de kinderoop rust er op. Niemand zou 't aandurven om te beweren, dat allen die zeer jong wegsterven, voor eeuwig verloren waren. En terwijl van den éénen kant 't geloof, en dan liefst het gerijpt geloof, als eisch ter zaligheid geldt, kan het met onze kleinen toch niet anders worden opgevat, of ook onder hen zijn er, die door ondoordringelijke barmhartigheid, na het leven hier nauwelijks gekend te hebben, de eeuwige zaligheid ingaan. Haast zou men de bede in zich voelen opkomen, of onze zeer jonge kleinen vroegtijdig uit het leven mocht worden weggenomen. Soms toch maakt het den indruk van een voorrecht, zoo ze, eer de verleiding ook voor hen wakker wordt, in het eeuwige leven mogen overgaan. Van een jong wicht van twee, drie weken kan nauwelijks gezegd, dat 't in zonde verviel, en het lot van zulk een jong wegstervend wicht zou men bijna kunnen benijden. Ook al doen we aan hun erfzonde niets te kort, en ook al ken- nen we voor zulke wichtjes geen andere behoude- nis dan door het zoenoffen van Christus, er wordt hun dan toch zooveel gespaard, dat anders later tot zonde verlost. En waar van medisch standpunt alle poging wordt aangewend, om het vroeg sterven van onze jonge kleinen tegen te gaan, zou men hun, geestelijk gezien, hun vroeg uit dit leven verdwijnen bijna kunnen benijden.

Vooral het komen tot Jezus van de kleinen, die hem van zelf als Middelaar nog niet wa- derden konden, heeft hier zoo rijke betekenis. Natuurlijk kwamen deze kinderens niet alleen en niet uit zich zelf tot Jezus. Hun ouders, of oudere zusters, geleidden ze naar Jezus. Zoo als Jezus daar onder de schare optrad, had hij iets zeldzaams aantrekkelijks. Jezus boeide door heel zijn verschijning. Jezus had iets beminnelijks in zijn voorkomen. Iets dat aantrok in heel zijn optreden. Zoo lag er niets vreemds in, dat er onder die kleinen waren, die van zelf naar Jezus toehopen.

Vanzelf waren dit geen kleinen van twee, drie maanden, maar vermoedelijk van drie, vier jaar. Kleine, maar toch helder bewuste kin- derens, die zich door den een aangetrokken, door den ander afgestooten gevoelden, maar die, als ze met Jezus in aanraking kwamen, bijna niet van Jezus konden afblijven.

En nu is dit het opmerkelijke dat Jezus tot de ouders, die met deze kleinen tot hem naderden, niet zegt: „Komt met die kleinen niet tot mij, want die begrijpen toch nog niets van mijn verschijning. Eerst later zullen ze dit verstaan.“ Maar dat Jezus, juist omgekeerd, die kleinen vooral tot zich lokt, de ouders juist aandrijft om met die kleinen tot hem te komen, en dat hij, op geheel verrassende wijze, het aan de ouders betuigt, hoe juist die kinderens meer nog dan de ouders bij hem hoorden, want dat juist derzulken het Koninkrijk van zijn God is.

Gevoelt 't aanstonds, hoe alle binding aan de uitverkiezing, hoe alle innerlijke be- schikking over het eeuwige bestaan der kinderens hier wegvalt. Met opzet beziet Jezus hier het lot der kleinen niet naar 't eeuwige raadsel, maar geheel naar 't uitwendig ver- loop der dingen. Jezus denkt er niet aan, te zeg- gen, dat alle deze kleinen uitverkoren waren, en alzoo de eeuwige zaligheid gewonnen zouden. Van dit alles repte Jezus niet. Hij spreekt alleen uit, dat er ook onder deze kleinen zo- velen zijn, die beschikt zijn ten eeuwigen leven, en wijst er nu niet nadruk op, hoe ze in hun zeer jonge jaren, den strijd des levens nog niet kennende, zooveel dichters staan bij het Konink- rijk Gods.

In tweeërlei vorm doet zich de toegang tot het eeuwige leven hierbij aan ons voor. We kunnen den toegang of eeniglijk van Gods zijde beschouwen, en daarom eeniglijk uitgaan van het raadsel des geloofs, en de verkiezing, ofwel wij kunnen van onzen kant den loop der din- gen bezien, en dan natuurlijk alle geestelijke inspanning laten werken, om onzen God te naderen, zijn heil deelachtig te worden, om als zijn gezaligden in de poorten des Koninkrijks te worden toegelaten.

Het eerste lijkt nu wel zeer mystiek, maar in het praktische leven hebben we toch uiteraard bijna eeniglijk met het tweede te doen. We spannen ons dan in, om tot het geloof te komen, om dat geloof reiner en rijker te doen worden, en om, dank zij dit veredeld geloof, een vast bewustzijn in onze ziel te doen rijpen, dat ook onze eeuwige zaligheid zal zijn.

Nu stelt Jezus zich hier niet op 't eerste, maar op het tweede standpunt.

De Heere vraagt hier niet, wie al dan niet uitverkoren en ten eeuwigen leven bestemd zijn. Hij slaat zijn zoekend oog op de kinderens, als we zoo zeggen mogen, van buiten af. Hij neemt de algemeene mogelijkheid aan, dat er ook onder deze kinderens zijn, die eens ten eeuwigen leven zullen ingaan. En nu dringt hij er op aan, dat hun ouders of verzorgers van jongaf deze kinderens in het heilige zullen inleiden. Immers ook voor hen ontstaat zich de mogelijk- heid, dat de eeuwige zaligheid hun deel zal zijn. Jezus ziet als voor oogen, hoe veeleins de kinderens geestelijk verwaarloosd worden. Hij hoort 't, hoe ook zijn jongeren die kleinen zelfs van Hem willen afhouden. En met het oog hierop nu stelt Jezus ten grondregel, dat juist die kleinen reeds als kinderens tot Hem zijn in te leiden, omdat immers ook voor hen het Koninkrijk der hemelen zich ontsluit.

Het is de geheele kinderopvoeding die Jezus door die éne machtspreuk heeft willen be- heerschen.

Van oudsher werd met de kinderens niet gerekend, en werd voor de kleinen niet gezorgd. Van teedere opvoeding ook in het geestelijke was bij de kleine kinderens schier geen sprake. Onder de heidenen niet. Onder de Mohammedanen niet. En onder de Israëlieten slechts zeer ten deele.

Al wat onder de Christenheid zich meer in 't bijzonder op deze geestelijke aankweeking der kinderens richt, is dan ook eeniglijk te danken aan hetgeen de Heere Jezus hier sprak, dat ook de kinderens tot Hem moesten komen, want dat derzulken het Koninkrijk Gods is.

Ten deele zag men dit in de Zondags- scholen, maar toch volstrekt niet enkel daar. De geestelijke opvoeding der kinderens is allengs een macht in het leven geworden, en

niets pleit meer tegen de vrijdenkers, dan dat ze er op stonden, om in de Openbare school Jezus van de kinderens weg te nemen, gelijk dit in ons land nog voor het grooter deel plaats grijpt.

Het valt niet meer te ontkennen, dat de Openbare school het booze middel geweest is, en nog is, om onze kinderens van Jezus af te houden.

Het sprak dan ook van zelf, dat al wie Christus minden, in den strijd tegen dat fatale afbreken van de kinderens van Jezus saam- gingen, en geen offer ontzagen en geen inspan- ning te groot achtten, om dit booze kwaad te bannen, en nogmaals deze kleinen, óók door de school, tot Jezus te brengen.

We zijn dan ook gevorderd. Men gaat ook met de kinderschool weer naar Jezus toe. En ook van de lagere school mag dankbaar be- tuid, dat ze weer onder de macht kom van hetgeen Jezus gewild heeft, toen hij betuigde: „Laat de kinderens tot mij komen, want der- zulken is het Koninkrijk der hemelen“.

Dr. A. K.

Amsterdam, 22 Februari 1918.

Een onzer lezers doet naar aanleiding van hetgeen we een vorig maal schreven over de verplichtingen, die uit de Zegelwet voortvloeien ten opzichte van den beroeps- brief van de jeugd, of de beroepsbrief toch niet als een arbeids-contract zou kunnen beschouwd worden, daar de concept-beroeps- brief, achter de uitgave der Kerkenorde gevoegd, eerst vermeldt welke taak aan den beroepen Dienaar wordt opgedragen en daarna in de twee laatste volzinnen, welke verplichtingen de Kerkeraad daartegenover op zich neemt.

Nu is het in zekeren zin juist, dat de Kerkeraad, die een Dienaar des Woords beroept, daarbij de verplichting op zich neemt, om hem van behoorlijk onder- houd te verzorgen, en evenzoo om te zorgen voor zijn pensioen en dat van zijne weduwe en wezen. Ook onze Kerkenorde beschouwt dit als eene verplichting van den Kerkeraad. In Art. X wordt eerst gezegd, dat de Dienaar, die eens wettig beropen is, de ge- meente niet mag verlaten zonder bewilliging van den Kerkeraad; waartegenover dan in Art. XI de verplichting van den Kerkeraad wordt gesteld, dat deze op de andere zijde zal gehouden zijn den Dienaar van behoor- lijk onderhoud te verzorgen. Maar hoewel dus een wederzijdsche verbintenis wordt aangegaan, van den predikant om zich aan de gemeente te verbinden, en van den Kerkeraad om voor zijn onderhoud te zorgen, toch kan de beroepsbrief daarom nog niet in den zin van de wet een dienstcontract worden genoemd. De beroeps- brief is toch niet een contract of over- eenkomst door den Kerkeraad met den predikant gesloten, dat deze dien en dien arbeid zal verrichten en de predikant daar- voor dat salaris zal ontvangen, maar het is alleen een verklaring van den Kerkeraad, dat hij dezen predikant beroept en, wan- neer hij het beroep aanneemt, hem dat salaris zal geven. Indien de predikant het beroep niet aanneemt, vervalt deze verklar- ing van den Kerkeraad van zelf. Een con- tract daarentegen bindt, want beide partijen moeten zich verbinden om het na te komen. Eerst wanneer het beroep is aangenomen en nu door den predikant en den Kerkeraad een schriftelijke acte werd opgemaakt, waarin de voorwaarden, waarop men over- eengekomen was, worden vermeld, zou dit in den zin der wet een dienstcontract kun- nen worden genoemd.

Een andere vraag is, of de opgave van het tractement, pensioen enz., die aan den beroepsbrief wordt toegevoegd en waaruit dan blijkt, welke verplichtingen de Kerkeraad op zich neemt, wel gezegd behoort te worden, zoolang het beroep nog niet is aangenomen. Onze lezer vraagt daarom, of het niet voldoende is, dat de beroepsbrief met de bijgevoegde verklaring ongezegd verzonden wordt, maar dat in den beroeps- brief na de woorden: en doet u daarvan de bepaling hierbij toekomen, de woorden ge- voegd worden: „terwijl hij zich verbindt, zoodra uw besluit om deze roeping te willen opvolgen, door hem ontvangen wordt, u de gezegde verklaring betreffende uw tractement enz. te doen toekomen.“ Naar het ons voorkomt, bestaan hiertegen geen be- zwaren, daar de verklaring van den Ker- keraad conditioneel is en eerst bindende kracht krijgt, wanneer het beroep is aange- nomen. Toch zal men goed doen met den ontvanger hierover te raadplegen. Een quaestie van groot financieel belang is dit echter niet, want de kosten van een geze- gde verklaring bedragen niet meer dan vijfde cent.

Van veel grooter belang is de vraag, of de quantaties, die worden afgegeven, door classale en synodale correspondenten, welke de collecten ontvangen voor bepaalde doel- enden en deze gelden weer hebben door te zenden, verplicht zijn, wanneer deze sommen meer dan f10 bedragen, daarvan een gezegde quantatie te geven. Vroeger was dit niet noodig, omdat het hier gelden betrof, die men niet voor zich zelf ontving, maar die men had door te zenden. Maar volgens de bepalingen van de nieuwe Zegel- wet is het zegelrecht ook verschuldigd, wanneer men gelden voor een ander in ontvangst neemt. Of er in dit geval geen reden zou wezen tot den Minister zich te wenden, die in bijzondere gevallen vrij- stelling kan verleenen, om hem te verzoeken deze quantaties van het zegelrecht uit te sluiten, is een andere vraag. Maar zoolang deze vrijstelling niet is verleend, behooren deze quantaties gezegd te worden. Onze classale en synodale correspondenten, die deze collecten ontvangen en daarvan qua- ntaties afgeven, mogen daarom wel er aan denken, dat zij deze quantaties zegelen, daar ze anders in de boete zouden ver- vallen.

Ons antwoord aan Dr. Buizer.

ad 20

VI.

Onverschillig is het niet, zoo eindig ten we ons laatste artikel, tot welke Kerk we behooren. Want al is de zaligheid niet af- hankelijk van het lidmaatschap van een bepaalde Kerk, toch brengt de aard der zaak mede, dat die zaligheid ons het best gewaarborgd wordt in eene Kerk, waar het Evangelie van Christus ons zuiver verkondigd wordt. Het Evangelie van Christus toch is, gelijk de Apostel Paulus in Rom. 1:16 zegt, eene kracht Gods tot zaligheid een iegelijk, die geloofd. En met dit Evan- gelie is niet bedoeld wat een moderne van dit Evangelie maken wil, maar het Evangelie, zooals Christus en de Apostelen het ons verkondigd hebben. Wie een ander Evangelie predikt, zegt dezelfde Apostel, die is vervloekt. (Gal. 1:8,9).

Vandaar dat onze Confessie, na in Art. XXVIII ons den plicht te hebben voorge- houden, om ons bij de zichtbare openbaring van Christus Kerk aan te sluiten, ons in het volgende Artikel spreekt over het onderscheid tusschen de ware en de valsche Kerk, en ons de merktekenen aanwijst om beide te onderscheiden. Als kente- ken van de ware Kerk worden dan opgegeven: „zoo de Kerk de reine predi- katie des Evangelies oefent; indien zij ge- bruikt de reine bediening der Sacramenten, gelijk Christus ze heeft ingesteld; zoo de kerkelijke tucht gebruikt wordt, om de zonden te bestraffen; kortom zoo men zich aanstelt naar het zuivere Woord Gods, verwerpende alle dingen, die daartegen zijn, houdende Jezus Christus voor het eenige Hoofd.“ Terwijl aan het slot van dit Artikel het beeld der valsche Kerk aldus ge- teekend wordt, dat „deze Kerk zich in hare ordinantiën meer macht en autori- teit toeschrijft dan den Woorden Gods, en aan het juk van Christus zich niet wil onderwerpen; dat zij de sacramenten niet bedient, gelijk Christus in Zijn Woord verordend heeft, maar daar aan af en toe- doet, gelijk als het haar goeddunkt; dat zij zich meer grondt op de menschen dan op Christus, en dat zij vervolgt degenen die heiliglijk leven naar het Woord Gods en haar bestraffen over hare gebreken, geldigheid en afgoderijen.“

Dat het beeld van de valsche Kerk hier getekend is met trekken, die ontleend zijn aan de Roomsche Kerk, zooals zij in die dagen optrad, is duidelijk genoeg. Het beeld van de ware Kerk kon aan de Schrift ontleend worden, en vandaar, dat onze Con- fessie bij de kenteeken der ware Kerk dan ook naar verschillende teksten ver- wijzen kan. Maar van een „valsche Kerk“ was in de dagen der Apostelen nog geen sprake; de teekening van deze valsche Kerk kon daarom niet rechtstreeks aan de Schrift ontleend worden. Vandaar dat een beroep op bepaalde teksten bij dit deel onze Confessie ontbreekt.

Wanneer Dr. Buizer nu beweert in het door hem ingediende gravamen, dat het- geen in dit Artikel beleden wordt — en vooral om dit artikel gaat de strijd — niet overeenkomt met den geest van Christus, dan dient hij uit het Woord van God aan te toonen, dat een Kerk, die de hier genoemde kenteeken vertoont, niet een ware Kerk van Christus is, of dat een Kerk, wier beeld beantwoordt aan hetgeen hier als de valsche Kerk getekend wordt, geen valsche Kerk is. Al is het volkomen juist, dat onze vaders bij de opstelling van dit Artikel, toen zij het beeld der valsche Kerk teekenden, bepaald gedacht hebben aan de Roomsche Kerk, ook al wordt de naam dezer Kerk niet genoemd; en al spreekt het evenzeer vanzelf, dat zij, toen zij deze Confessie uit naam van de Gereformeerde Kerken aan Koning Philips aanboden, in de overtuiging gestaan heb- ben, dat deze Kerken beantwoordden aan de kenteeken van de ware Kerk; toch raakt dit niet dit artikel zelf, maar de toepassing van hetgeen hier beleden wordt op bepaalde Kerken in die dagen. Nu kan er natuurlijk verschil bestaan over de vraag, of de toepassing van dit Artikel, door onze vaders gemaakt, juist is geweest of niet, maar daaruit volgt nog niet, dat de hier gestelde criteria om de ware en valsche Kerk te onderscheiden, op zich zelf onjuist zouden wezen. Men kan van harte met deze belijdenis instem- men, zonder daarom de consequenties, die daaruit door onze Vaders getrokken wer- den, alle voor zijn rekening te nemen. Het historische beeld van de Kerken wijst juist voortdurend, en vandaar dat de toe- passing van de hier gestelde kenteeken in de eene eeuw anders zal wezen dan in de andere. Toen onze Confessie werd opgesteld, was er in ons vaderland maar één Gereformeerde Kerk; thans is de Gere- formeerde gezindheid in vele Kerken ver- deeld. Dat de Roomsche Kerk thans nog in ons land degenen, die heiliglijk naar Gods Woord willen leven en die haar be- straffen om hare gebreken, geldigheid en afgoderij, vervolgt, kan niet meer zooals in de dagen onzer Vaders gezegd worden. En als in het begin van dit artikel gespro- ken wordt van tal van secten, die heden ten dage in de wereld zijn en die zich met den naam der Kerk bedekken, dan hebben onze Vaders daarbij aan secten gedacht, die nu of geheel uitgestorven zijn, of die een geheel ander karakter vertoonen. Maar dit alles, van hoeveel belang het uit histo- risch oogpunt moge wezen, raakt niet het dogma, dat hier beleden wordt.

De vraag zou alleen kunnen wezen, of de tegenstelling, die in dit Artikel gemaakt wordt tusschen de ware en de valsche Kerk, niet te absoluut is ge- nomen. Onze belijdenis spreekt alleen van de ware en de valsche Kerk, geeft van deze beide de kenteeken aan en zegt aan het slot, dat „deze beide lichtelijk te onder-

scheiden zijn.“ De indruk zou daardoor kunnen ontstaan, dat onze Vaders be- doeld hadden, dat er maar één ware Kerk denkbaar of mogelijk is en dat elke Kerk, die niet volkomen de hier genoemde kenteeken van de ware Kerk vertoont, derhalve als een valsche Kerk zou te beschouwen zijn. Was dit de bedoeling van onze Confessie, dan zou het gravamen van Dr. Buizer te begrijpen wezen. Want de Schrift leert ons, dat een Kerk nog niet ophoudt een ware Kerk te zijn, ook al worden in deze Kerk misstanden en gebreken gevonden. Hoe heeft de Apostel Paulus niet gewaarschuwd tegen allerlei dwaalleer, die in de gemeente van Corinthe was ingeslopen; hoe klaagt hij niet over onthelling van het sacrament van het Avondmaal, dat niet naar de instelling van Christus bediend werd; en hoe liet ook de tucht niet veel te wenschen over; maar desniettemin heeft de Apostel deze Kerk niet voor een valsche Kerk verklaard en nog veel minder den raad gegeven zich van deze Kerk af te scheiden en een nieuwe te stichten.

Nu, spreekt het wel van zelf, dat dit alles ook aan onze Vaders niet onbekend was; in hun geschriften wijzen zij voort- durend op deze feiten, om daarmede te waarschuwen tegen een lichtvaardige af- scheiding van de Kerk; en hoe zouden ze dan in hun Confessie juist het tegendeel hebben beleden? Reeds Maresius heeft in zijn uitlegging van dit artikel dan ook tegen deze onjuiste gevolgtrekkings gewaarschuwd. „Het is onwaar, zegt hij, dat hier onder de ware Kerk niet anders verstaan wordt dan eene Kerk, die geheel zuiver is en in alle op- zichten zoo is ingericht, als zij behoort te zijn. Want van den beginne af hebben de Gereformeerden erkend, dat onder de par- ticuliere Kerken de eene zuiverder is dan de andere, en zij hebben grootheid, dat de kenteeken, die hier aan de ware Kerk zijn toegekend, met zekere ruimheid zijn op te vatten, zooals een mensch niet ophoudt een waar mensch te zijn, ook al heeft hij een gebrek of al lijdt hij aan eene ziekte“ (Exegesis Symboli p. 420). En het valt niet moeilijk aan te toonen, dat wat Maresius hier zegt, volkomen juist de gedachte onzer Gereformeerde vaders weergeeft. Niet eerst later, toen een nieuwe opvatting zich baan brak, maar van meet af hebben zij dit ruime standpunt inge- nomen.

Kerkeraadsverkiezingen.

XI.

Een tweede vraag is, hoeveel stemmen elk stembriefje bevalten moet? Dat een stem- briefje niet meer namen mag bevatten dan het halve deel van de voorgestelde can- didaten, en dat er geen andere namen op mogen voorkomen dan de kandidaten door den Kerkeraad voorgesteld, spreekt van zelf en volgt uit Art. 12; een stembriefje, dat meer namen bevat dan het halve deel, of andere namen dan op het dubbelgetal staan, is reeds daardoor ongeldig en rekent niet mede. Verschil daarover bestaat dan ook niet, maar wel hierover, of op zulk een stembriefje ook minder namen mogen ingevuld worden dan er vacatures zijn, dan wel of ieder verplicht is, op straffe dat anders zijn stembiljet ongeldig wordt ver- klaard, precies zooveel kandidaten in te vullen, als er vacatures zijn. Er zijn sommig- Kerken, die dit laatste meenen, en daarom zulke niet geheel ingevulde stem- briefjes voor ongeldig verklaren. De reden, die men hiervoor aangeeft, is, dat men, door bijv. op slechts één kandidaat een stem uit te brengen den uitslag der stemming ten gunste van dien kandidaat beïnvloeden kan. Wanneer er vier kandidaten gekozen moeten worden en ik op mijn stembiljet niet vier, maar één naam invul, dan krijg ik die éne stem daardoor meer waarde dan wanneer ik vier stemmen had uitgebracht. Geschiedt dit nu, niet omdat men de andere kandidaten te weinig leent, maar omdat men aan dien eenen kandidaat, waarvoor t.w. en vijf, op die wijze een voorsprong wil ver- schaffen, dan is dit zeker af te keuren. Maar daaruit volgt nog niet, dat de Kerkeraad daar- om het recht zou hebben zulke stembiljetjes voor ongeldig te verklaren. Met dit ongeldig verklaren van stembiljetjes moet de Kerke- raad bovendien zeer voorzichtig wezen, want indien dit ten onrechte geschiedt, zou de geheele verkiezing daardoor onwettig worden en daaruit de grootste moeilijkheden voor den Kerkeraad kunnen voortkomen. Het ongeldig verklaren van stembiljetjes mag dan ook nooit naar willekeur ge- geschieden, maar alleen dan wanneer hier- voor een rechtsgrond bestond. En die rechtsgrond ontbreekt hier. Er bestaat in onze Kerken geen stemdwang. Wat men wel eens zegt, dat wanneer de Kerke- raad de gemeente oproept om uit een dubbelgetal een keuze te doen, de gemeen- teleden dan verplicht zijn voor elke vaca- ture een kandidaat aan te wijzen, op straffe, dat anders voor ditmaal hun stemrecht ver- loren gaat, is niet juist. Zelfs de Staat eischt dit niet, en bij geen politieke verkiezing wordt een stembiljet, omdat het maar één naam bevat, ongeldig verklaard. Bovendien zou deze eisch vooral in grootere gemeenten, waar de kandidatenlijst soms vijftig en meer namen bevat, ook praktisch niet te handhaven zijn, daar de gemeen- leden de meeste voorgestelde kandidaten niet eens persoonlijk kennen. Zou de Ker- keraad toch den eisch stellen, dat de ge- meenteleden voor elke vacature een candi- daat moesten aanwijzen, dan zou daar- aan het gevolg wezen, of dat het grootste deel der gemeenteleden aan de verkiezing een- deel nam, omdat zij voor een onmogelijken eisch gesteld werden; of wel dat zij op blind geluk af namen gingen invullen, waar- door aan zulk een verkiezing alle zede-